

Johann Simonis

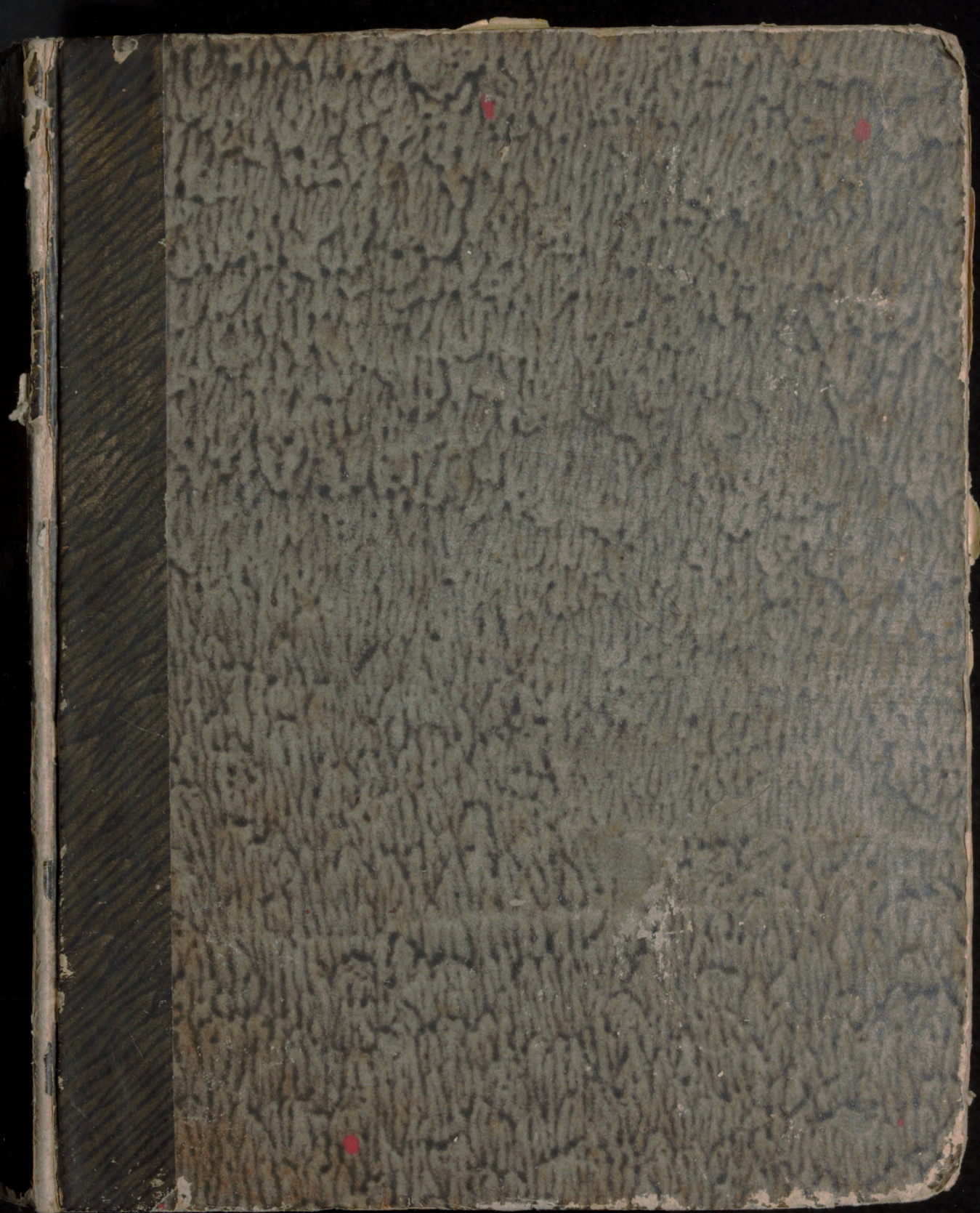
Ad Orationem Inauguralem De Itinerariorum Orientalium Usu In Philologia S. Antiquitatibus Bibl. Et Historia Ecclesiast. Qua ... In Illustris Gymnasii Regii Reformat. Auditorio Die. XXIX. Maii ... Auspicabitur ... invitat : Praemissa Exercitatione Philologico-Antiquaria, Qua In Grammaticam Et Mythologicam Significationem Nominis Thammuz Ezech. VIII, 14. Inquiritur ; [P.P. Halae Magdeburg. XI. Calend. Jun. A. C. M DCC XLIV.]

Halae Magdeburgicae: Schneiderus, [1744]

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn829366156>

Druck Freier Zugang

109

Ja - 1092 (109)

AD
ORATIONEM INAUGURALEM
DE
ITINERARIORVM
ORIENTALIVM VSV
IN
PHILOGIA S. ANTIQVITATIBVS
BIBL. ET HISTORIA ECCLESIAST.

QVA
PROFESSIONEM HISTORIAE S. ET ANTIQVIT.
DECRETO REGIO, PRAEVIIS SVPERIORVM SVFFRAGIIS,
SIBI DEMANDATAM,

IN
ILLVSTRIS GYMNASII REGII REFORMAT. AVDITORIO
DIE XXIX. MAII HORA X. MATVTINA
MORE SOLEMNI AVSPICABITVR,
OMNES REI LITERARIAE STATORES ET FAVTORES,
CVIVSCVNQVE ORDINIS SINT AC DIGNITATIS, SPECTATISSIMOS, VT ET
CIVES ACADEMIAE NOBILISSIMOS,
QVA DECET, OBSERVANTIA AC HVMANITATE
INVITAT

JOHANNES SIMONIS

HISTOR. S. ET ANTIQVIT. PROF.
PRAEMISSA EXERCITATIONE PHILOGICO-ANTIQVARIA,
QVA IN
GRAMMATICAM ET MYTHOLOGICAM SIGNIFICATIONEM
NOMINIS THAMMVZ EZECH. VIII, 14. INQVIRITVR.

HALAE MAGDEBVRGICAE.
Typis EMANVELIS SCHNEIDERI Acad. Typogr.

J. N. J.

Singulare quid & admiratione dignum semper mihi visum est, quod Nomina, quæ vocant *Divina*, (a) essentia, perfectionibus & operibus Dei designandis in Hebr. V. T. Codice adhibita, ad unum omnia quodammodo obscura sunt variisque implicata controversiis: de quorum adeo originibus & Formis indeque pendente proprio singulorum significato Grammatici certant & adhuc sub iudice lis est.

Cum veri Dei Nominibus illis hac in parte conveniunt falsorum Deorum, quorum Scriptura S. hinc inde mentionem

A 2

inji

(a) Puta יהוה, יי, אחיה, אדני, אלהים, אל, שדי, & sec. quosdam יהוא, quibus ex N. T. addere licet Nomen Servatoris 'Ιησους.

injicit, nomina, maximam quippe partem una cum rebus suis obscuritate involuta.

Bene quidem nobiscunque agitur, quod veteris idololatriæ formam & instrumenta ignoramus, (b) eo que minus damni ad nos exinde redundat, quod salutis nostræ æternæ cardo in istis nequaquam versatur. Quia tamen & idolographia V. T. in Antiquitatibus S. peculiarem tractationem sibi deposcit, & in enarratione factorum Ecclesiæ haud raro turpis ejus ad idololatriam gentilem defectus notatur, & sacræ denique literæ multis in locis sine accurata superstitiosi illius cultus cognitione intelligi nequeunt: hinc certe in deastrorum istorum nomina, cultum, mythologiam & similia inquirere, nemini ineptum videbitur aut plane inutile.

Cogitanti itaque de argumento, instituto nostro præfenti digno, commode succurrebat famosum illud idolum *Thammuz*, cujus mentio fit Ezech. 8, 14. ubi mulieres Israeliticæ ad januam portæ templi septentrionalem sedisse & *Thammuzum* deplorasse narrantur: cujus nomen, cum in *Onomastico V. T.* p. 604. obiter saltem attigerim, jam pluribus exponam, ita quidem, ut primo dispiciam, quisnam vulgo *Thammuz* iste habeatur? quo facto, ipsum vocabulum תַּמּוּז explicabo & cuinam numini id nominis proprie competat, ostendam.

Frivola & ridicula Judæorum de *Thammuzo* commenta, ut MAIMONIDIS in מורה נבוכים P. III. c. 29. JARCHII ad Ezech. 8, 14. & KIMCHII in *Libro Radic.* & ad l. c. jam dudum ab aliis explosa, studio prætermittimus.

Cete-

(b) Ut graviter judicat COCCLEVS in *Lex, Hebr.* sub voc. תַּמּוּז.

Cæterum de *Thammuzo* tres potiffimum Eruditorum
 exstant sententiæ. Prima eorum est, quibus *Thammuz* idem
 videtur cum Adonide, illo Veneris amasio, qui ab apro occi-
 sus, a Venere deploratus fuisse fingitur. Qui luctus quotan-
 nis a mulieribus repeti consuevit, maxime in vicinia montis Li-
 bani & in urbe Byblo, ut testis est LVCIANVS de *Dea Syra*. Un-
 de Adonis *δακρυότιμος* appellatur ab ORPHEO *Hymn. in Adonid.*
 Planctus ille *Ἀδωνιασμός* a Græcis dicitur, (c) & ipsum fe-
 stum, hunc in finem institutum, *Ἀδωνία* (d). Adonin illum
 esse *Thammuzum*, κατὰ τὴν Ἑλλάδα Φωνὴν, autor est THEODO-
 RETVS, & Scriptor *Chronici Alexandr.* Θαμῶζ, inquit, ὅπερ ἐγ-
 μνηεύεται Ἀδωνίς. Idem sentiunt PROCOPIVS in Ies. 18. HIE-
 RONYMVS in Ezech. 8, 14. & in Epist. ad PAVLLIN. de *Instit. Mo-
 nach.*

A 3

(c) *Ἀδωνιασμός*, ὁ ἐπὶ τῷ Ἀδωνί θρήνος, ab HESYCHIO & Autore
Etymologici Magni exponitur.

(d) De festo & luctu illo vid. BION SMYRNÆVS in *Epitaph. Adonid.*
 PLVTARCHVS in *Alcib. & Nic.* PAVSANIAS in *Corinth.* c. 20. SVIDAS
 in *Lex. voc.* Ἀδωνίς, OVIDIVS *Metamorph.* L. X. v. 722. seq.
 MACROBIVS *Saturnal.* L. I. c. 21. AMMIANVS MARCELLINVS L.
 XIX. & XXII. PROCOPIVS GAZÆVS in Ies. 18. NATALIS COMES in *My-
 tholog.* L. V. c. 16. POTTERVS in *Archeolog. Græc.* L. II. c. 20.
 MEVRSIVS in *Græcia Feriat.* L. I. PETR. CASTELLANVS de *Festis Græc.*
 voc. Ἀδωνία, FASOLDVS in *Vet. Græc. Hierologia* Dec. I. Fest. 4.
 VOSSIVS de *Idolol.* L. II. c. 4. DIETERICVS in *Antiquit. Bibl.* ad Ezech.
 8, 14. VRSINVS in *Quæst. Bibl.* L. II. Quæst. 17. DOVGTÆVS in *Ana-
 lect.* Excurs. 101. SPENCERVS de *Leg. Hebr. Rit.* L. II. c. 24. Sect. I.
 SCHEDIVS de *Diis Germ.* p. 106. BRAVNIVS in *Select. S.* L. IV. §. 26.
 Celeb. DEYLINGIVS in *Diff. de fetu super Thammuz* §. 14. LAKEMA-
 CHER in *Antiq. Græc.* p. 588. seq. Cl. ZORNIVS in *Biblioth. Antiq.*
 p. 137. seq. & p. 1126. seq.

nach. (e) BAR BAHVL, Lexicographus Syrus, apud CASTEL-
 LVM in *Lex.* col. 3911. Ex recentioribus autem GYRALDVS de
Diis Gentil. Syntagm. XIII. SELDENVS de *Dis Syr.* Synt. II. c.
 11. REINESIVS in *Diss. de Deo Endovell.* VOSSIVS de *Idololatr.*
 L. II. c. 4. SCHEDIVS de *Diis German.* p. 104. HVETIVS in *De-*
monstr. Evang. Propos. IV. c. 3. WITSIVS in *Ægypt.* L. II. c. 2.
 §. 14. VITRINGA in *Is.* 18, 1. CONR. MEL in *Antiquar. S.* p. 22.
 BYDDEVS in *Histor. Eccles. V. T. T. II.* p. 702. seq. LAKEMACHER
 in *Antiquit. Græc.* p. 590.

Alii per *Thammuzum* Osirin, Deum illum Ægyptio-
 rum, intelligunt, quem à Typhone occisum, Isis uxor
 ejus ingenti plandtu requisivisse atque annuo lactu colendum
 instituisse fertur (f). In hac sententia sunt IVNVS & PISCA-
 TOR ad Ezech. 8, 14. LE MOYNE in *Var. S. T. II.* p. 883. CHR.
 WORMIVS de *corrupt. Antiquit. Ebr.* L. I. p. 139. LEVSDEN in
Philol. Hebr. Mixt. Diss. XLIII. PFEIFFER in *Dub. Vex.* ad l. c. AL-
 BERTI in *Porta Ling. S.* p. 1202. ZELTNERVS in *Annot. ad Bibl.*
German. C. ABEL in *Histor. Monarch. Antiq.* p. 137. aliique.

Sunt denique, quibus *Thammuz* non alius est ac Bacchus,
 notissimus ille Deus vini, qui ululatus primo Thebas se imple-
 visse ait apud EVRIPIDEM in *Bacch.* & à Bacchis lugubri funesto-
 que ululatu colebatur. (g) Statuunt ita LVTHERVVS in *Glossa* ad
 Ezech.

(e) Quomodo & in Versione Vulg. redditur, quam defendunt SAN-
 CTIVS, CORNELIVS a LAPIDE, MENOCHIVS, OSIANDER & LAVATE-
 RVVS ad Ezech. l. c.

(f) De quo lactu PLVTARCHVS in *Iside & Osiride*, SVIDAS in *Origis*,
 IVLIVS FIRMICVS de *Errone profan. relig.* HEINSIVS in *Aristarch. S.*
 c. 1. VOSSIVS l. c. SCHEDIVS de *Diis German.* p. 110. SPENCERVVS l. c.
 Sect. 3. DEYLINGIVS in *Diss. cit.* §. 19.

(g) Quare & ab OVIDIO *Metamorph. L. IV. v. 15.* *Eleleus* vocatur,

Ezech. 8, 14. (quem defendit VRSINVS in *Quæst. Bibl.* L. II. Quæst. 18.) HEINSIVS in *Aristarcho S. c. I.* DIETERICVS in *Antiq. Bibl.* ad l. c. GYSSETIVS in *Commentar. Ling. Hebr.* p. 903. qui id aliquot argumentis adstruit, DILHERRVS in *Diff. Acad.* T. II. p. 664. seq. VAN DER WAEYEN in *Var. S.* p. 445. AMELIVS in *Erörterung der schweresten Schriftstellen des A. T. P. II.* p. 159. HEBENSTREIT in *Diff. de Bacchis* ad Ezech. 8, 14. qui post DILHERVVM huc quoque refert ritum illum, de quo Ezech. 8, 17. Conf. JOH. NICOLAI de *ritu Bacchanal.* c. 9.

Nomen מִנְיָן quod concernit, illud esse peregrinum, communis est sententia. JVRIVS tamen in *Histor. Crit. Dogm. & Cult.* P. IV. c. 6. dictum putat pro מִנְיָן h. e. *perfectus ipse*: quam conjecturam longe incertissimam merito judicat BVDDEVVS in *Histor. Eccles. V. T. T. II.* p. 704. Nec melius est etymon a מִנְיָן *perpetuus fuit*, (permutato מ & י), cujus meminerunt BRAVNIVS in *Select. S. L. IV. §. 69.* MEL in *Antiquar. S.* p. 22. & DEYLINGIVS in *Diff. laud. §. 6.*

Plerique hujus vocabuli natales in Ægypto quærunt idemque esse putant cum Ægyptiaco Ἄμῆς , i. e. *occultus*, sub quo nomine Osiris lateat, provocantes ad testimonium PLVTARCHI in *Iside & Osiride*: (h) quod faciunt JUNIVS & TREMELLIVS ad Eze-

a Græc. Adverb. *Dolentis* ἐλελεῦ , unde ἐλελιζομαι *deploro*. Vid. de hoc *ululatu*, in Bacchanalibus usitato, idem OVIDIVS L. III. 528. IV. 520. & XI. 17. 18. CLEMENS ALEXANDR. in *Admonit. ad Gentil.* IULIVS FIRMICVS & HEINSIVS l. c. *Celeb.* HEBENSTREIT in *Diff. de Bacchis* ad Ezech. 8, 14.

(h) Vbi MANETHOS SEBENNITA Ἄμῆν exponit *occultatum*: quæ explicatio convenit cum Chald. & Arab. נִמְן *texis*, *abscondidit*, vel ut HILLERO placet, cum Hebr. נִמְע *texit*, alias Chald. נִמְע *obscuratus est*, Arab. مُع *opertus est*. Sed Ἄμῆν & Θαμῆν cum Hebr. נִמְן confert WORMIVS l. c. L. II. p. 59.

Ezech. 8, 14. HOTTINGER in *Primit. Heidelb.* p. 393. LEYSDEN in *Philol. Hebr. Mixt. Diff.* XLIII. BRAVNIUS l. c. §. 68. 72. & 86. HILLERVS in *Onomast. S.* p. 598. & 663. CHR. WORMIUS loc. supra duct. ALBERTI in *Porta Ling. S.* p. 1202. DEYLINGIUS §. 6. & 7.

Verum enim vero huic sententiæ plurima obstare videntur. I.) תַּמְנָה & Ἀμῆς vel Ἀμῆς admodum discrepant: nam, ut nihil dicam de litera ת, quam vox Hebraica habet, merito dubitatur de terminatione ם, sitne Ægyptiaca & originaria, an vero Græca, imo potius falsa, quippe quæ apud solum HESYCHIVM (i) occurrit, qui forsitan apud Aristotelem, (k) unde hanc vocem adducit, legens Ἀμῆν, credidit Nominativum esse Ἀμῆς; cum apud PLVTARCHVM Ἀμῆν, apud HERODOTVM vero in *Euterpe* & ORIGENEM contra *Celsum* L. V. Ἀμῆν saltem legatur, quocum certe magis congruit & Hebr. תַּמְנָה vel תַּמְנָה, & Græc. Ἀμμων, & nomen τῶν Ἀμμωνίων populorum, quod HERODOTVS ab Ἀμῆν deducit. II.) Osirim Ægyptiis Ἀμῆν dictum fuisse, nusquam legitur, imo vero plerosque credidisse, Ἀμῆν apud Ægyptios esse nomen Jovis, disertè affirmat PLVTARCHVS. HERODOTVS l. c. Ἀμῆν Ἀργύπτιοι καλέουσι τὸν Δία, & Scholiastes PINDARI ad *Pyth.* IV. 28. Ἀμμωνία Ἀἰθῦες τὸν Δία προσαγορεύουσιν: unde & תַּמְנָה נָה *Diospolis* Nah. 3, 8. Conf. BOCHARTI *Phaleg* L. I. c. 1.

Alii תַּמְנָה idem esse volunt cum *Thamosis* vel *Amosis*, nomine regis Ægypti, qui a PLATONE in *Phædro* Θαμῆς vocatur, ab

(i) HESYCHIVS: Ἀμῆς, ὁ Ζεὺς Ἀριστοτέλει. Fortassis & hic legendum Ἀμῆν: HESYCHIVM enim innumeris mendis scaterere, neminem fugit.

(k) Apud ARISTOTELEM tamen Philosophum hodie vox illa frustra quaeritur.

ab Arabibus vero *Thamusi*, & ut constat ex EVSEBIO de *Preparat. Evang.* L. X. PHILASTRIO *Heres.* XXIII. & ABENEPHIO apud KIRCHERVM in *Oedipo Ægypt.* T. I. Syntagm. IV. c. I. tempore Mosis in Ægypto regnavit, in quem optime quadrat descriptio DIODORI SIC. L. I. ubi Amosin ut regem crudelissimum depingit. Hæc sententia arridet URSINO in *Quæst. Bibl.* L. II. Quæst. 15. HVETIO in *Demonstrat. Evang.* Propos. IV. c. 3. §. 4. ANDR. MÜLLERO in *Glossario S.* p. 4. PFEIFFERO in *Dub. Vex.* ad Ezech. 8, 14. & CASP. ABELO in *Histor. Monarch. Antiq.* p. 137. Sed nulla plane est ratio, cur Israëlitæ Thamosin sive Amosin, atrocissimum gentis suæ hostem, inter deos retulerint tamque impense coluerint. Falsum enim esse, quod ABENEPHIVS (1) refert, Thamosin primum Osiridis cultum instituisse indeque Judæos accepisse & ab illo tempore quotannis repetiisse, dudum notarunt WITSIVS in *Ægypt.* L. II. c. 2. §. 17. BRAVNIVS in *Select. S.* L. IV. c. 2. §. 16. & AMELIVS in *Erörterung der schweresten Schriftstellen des A. T.* II. p. 546.

Nomen מַמְזוּז denique non esse peregrinum, sed pure Hebraicum, vel solo hoc argumento Grammatico probatur, quod ei Articulus ה addatur, (m) quem certe Nomina Peregrina nequaquam admittunt, quia sic orientur voces hybridæ: non enim dicitur הַמַּמְזוּז, הַבַּל, הַנְּסֻרָה &c. cum contra nomina idolorum pure Hebraica Articulum illum non respuant:

B

e.g.

(1) Autor dubiæ fidei, vid. WOLFFII *Biblioth. Hebr.* T. III. p. 10. seq. & ZORNII *Bibl. Antiq.* p. 133. seq.

(m) Sic Chald. & Syr. מַמְזוּז dicitur, in Statu Emphatico, qui Hebræorum Articulus ה respondet.

e. g. *הקשקשוהו*, *הבעל*, *המלך*, &c. Quod certissimo est indicio, *המז*, esse vocabulum mere Hebraicum.

Est autem illud non *Simplex*, sed *Compositum*, qualia lingua Hebraica quam plurima habet, (n) idque ex *נתן* *dedit*, & ex inusitato *מז* *vinum*, in linguis vicinis adhuc superstite: est enim Arab. *مزر*, *مزره* & *مزرية* *vinum*, sic Pers. *مزر* (o), Æthiop. *ሙዳ*: *sicera*, *potus inebrians*, Græc. *μέθυ* *vinum*, *sicera*, Lat. *mustum*, *temetum*, German. *Meth*, *Moss*, &c. unde nec abludit Syr. *ܡܘܙܐ* & Arab. *موز* *muza*, *uva Damascena*, & Turc. *موز* *vinum factitium*, mutato m in b. Dicitur ergo *המז* pro *הממה*, נ per Dages Forte sequenti litera inferro. (p) Abiectio vere primæ literæ radicalis Nun fo- lennis est in hoc Verbo. Hinc *המז* & cum Articulo *הממה* *datores vini* significat. Cui etymō nec lingua Ægyptiaca refragatur, si quis, hoc nomen ex Ægypto originem ducere, pertendat: † enim hodieque in lingua Coptica est *dare* & hinc *dans* vel *dator*, (q) & ἀπέδωκε Ægyptiis significasse *λαμβάνοντα καὶ δίδοντα*, testatur PLYTARCHVS in *Iside* & *Osride*, cujus vocabuli ultimam syllabam *δω* BOCHARTVS in *Oper.* col.

(n) Nomina Propria Compositorum Syllogen in *Onomast. V. T.* Sect. X. dedi. Appellativorum vero compositionem, quam vulgo in dubium vocant, alibi, data occasione, pluribus adstruam. Vid. interim *Arcan. Form. Hebr.* Sect. IX. c. 3.

(o) Procul dubio pro *مزر*, ultima litera abjecta, ut alibi sæpissime, vid. *Onom. V. T.* p. 589.

(p) Sicut in *נתן* pro *נתנו*, *נתתי* pro *נתת*, & majori anomalia *נתת* pro *נתתה* &c.

(q) Sicut *δωρεω* regnare est & rex, *δωρεα* liberatio & liberator &c.

col. 830. recte confert cum Hebr. יָמֵן . Huic ergo si addatur *muz*, in Ægyptiaca forsitan olim æque ac in vicinis linguis usitatum, (r) facile inde formabitur *Thammuz*.

Jam vero quivis intelliget, nomen *datoris vini* ex idololatrarum mente nemini convenire, nisi Baccho. Quod ut magis liqueat, partim ex convenientia Nominum ac Cognominum, quibus Bacchus passim venit, partim aliis argumentis probatum dabo.

Est autem convenientia illa vel *Significationis* vel *Soni*. Sicut enim יָמֵן Hebr. *datores vini* notat, sic Bacchus à Græcis vocatur $\mu\epsilon\theta\upsilon\delta\acute{o}\tau\eta\varsigma$, ut ab ORPHEO in *Hymnis*, it. in *Epigram.* L.I.p.m.77. (pro quo apud *Etymologum* in Μεθυμναίος occurrit $\mu\epsilon\theta\upsilon\delta\acute{o}\tau\eta\varsigma$.) & $\delta\iota\omega\delta\acute{o}\tau\eta\varsigma$, ut ab EURIPIDE in *Hercul. Fur.* v.682. Hinc *vinum* passim apud Poëtas *Bacchi munus* vel *donum* prædicatur: ut Græc. $\Delta\iota\omega\upsilon\sigma\iota\sigma\iota\ \delta\acute{\alpha}\rho\alpha$ apud HOMERUM, $\Delta\iota\omega\upsilon\sigma\iota\ \delta\acute{\alpha}\rho\alpha$ apud ATHENÆUM ex BACCHYLIDE, $\delta\acute{\alpha}\rho\alpha\ \Delta\iota\omega\upsilon\sigma\iota\alpha$ apud HESIODUM, $\Delta\iota\omega\upsilon\sigma\iota\zeta\ \mu\acute{\epsilon}\gamma\alpha\ \delta\acute{\alpha}\rho\alpha$ & $\delta\acute{\alpha}\rho\alpha\ \Delta\iota\omega\upsilon\sigma\iota\zeta$ apud OPPIDANUM, $\delta\acute{\alpha}\rho\alpha\ \Delta\iota\omega\upsilon\sigma\iota\zeta$ in *Epigram.* $\delta\acute{\alpha}\rho\alpha\ \text{Β\acute{\alpha}\kappa\chi\eta\varsigma}$ apud ORPHEUM in *Fragment.* Sic Lat. *munera Liberi* apud HORATIVUM, *munera Bacchi* & *Baccheia dona* apud VIRGILIVM, *Lenæa dona* apud STATIVM, *Bacchi dona* apud SILIVM ITAL. *dulcia Bacchi munera* apud CORIPPVM &c.

Ad illam nominis יָמֵן notionem etiam alia alludunt: ut quando Græc. $\Delta\iota\omega\upsilon\sigma\iota\sigma$ à PLATONE in *Cratylo* & ab Interprete HESIODI (s) deducitur $\pi\alpha\rho\acute{\alpha}\ \tau\acute{o}\ \delta\iota\delta\acute{o}\nu\alpha\iota\ \tau\acute{o}\nu\ \delta\iota\omega\upsilon\sigma$, q. d. $\Delta\iota\delta\acute{o}\tau\eta\sigma$,

B 2

quo

(r) Habuit enim lingua Ægyptiaca multas voces cum aliis linguis orientalibus communes, ut dudum observatum est Philologis, vid. *Onom. V. T.* p. 566. seq.

(s) Citante GYRALDO de *Diis Gentil.* p. 263. Locum tamen apud HESIODI Interpretes frustra quæsi.

quo & EUSTATHIUS ad HOMERI *Iliad.* ζ. 132. respexit, inquit: Διόνυσος κατ' ἰσορῶσαν δοτῆ ὄνη λέγεται, cujus verba repetit PHAVORINUS in *Lex.* sub Διόνυσος, it. quando vitis à THEODORO Poëta vocatur οἰνοδότειρα, & ipse Bacchus ὀλβοδότης ab EURIPIDE, ἀγλαόδοτος à NONNO, τῶν ἡμέρων δένδρων δοτῆ à PHVRNVTO, χαριδότης (τ) à PLVTARCHO, *letitiæ dator* à VIRGILIO: quo sensu & HESIODVS in *Aspid.* v. 400. canit: Οἷα Διόνυσος δῶκε ἀνδρασι χάρμα καὶ ἄχθος.

Cum Hebr. יַמִּין sono saltem conveniunt indeque deflecta videntur multa Bacchi Nomina ac Cognomina: ut ipsum Διόνυσος, sic Θουγενὴς, Θεόινος (u) apud HARPOCRATIONEM, unde Θεόινος Θεός apud HESYCHIVM, it. μύτης in *Epigram.* μίσης (x) apud ORPHEVM, μεσαδεὴς apud PAVSANIAM, ὀμησῆς apud PLVTARCHVM, NONNVM & in *Epigram.* ὀμιάδιος apud ORPHEVM & EVSEBIVM. (y) In quorum derivatione & explicatione frustra se torquent Græci, cum potius ex יַמִּין sint corrupta.

Bacchum

(τ) Quod H. STEPHANVS in *Thesaurō Ling. Græc.* *letitiæ datorem* exponit, quasi fit à χαρὰ *gaudium*. Regularius tamen deducitur à χάρης *gratia*, quo sensu & ORPHEVS in *Hymn.* de Nymphis cecinit:

Σὺν Βάκχῳ Διοῖ τε χάρην θνητοῖσι φέρσσει.

(u) In quibus singulis ex יַמִּין ob euphoniā abjectum est ם.

(x) Ex quo etiam *Mises* pro *Miles* apud HIERONYMV M in *Epist. ad Letam* legit HVETIVS in *Demonstrat. Evangel.* p. m. 117.

(y) In quibus ם Hebr. omittitur, sicut in *Vulcanus* ex *Thubalcain*, & י vel in δ mutatur, vel per σ, σδ & στ effertur.

Bacchum a Judæis sub nomine *Thammuzi* cultum esse, præter ea, quæ HEINSIVS, DILHERRVS, GVSSETIVS & HE-BENSTREIT locis supra citatis attulerunt, multa alia quoque probant. Nam I.) omnia fere vocabula, in Bacchi cultu obvia, ex Oriente advecta sunt. Ipsum nomen *Bacchus* esse ab Hebr. כבכ ploravit, post HEINSIVM jamdudum observatum est Eruditis, (z) unde HESYCHIVS: Βάκχον, κλαυθρόν Φοβί-
xes. Reliqua exposita vide apud eundem HEINSIVM in *Aristarch. S. c. I.* BOCHARTVM in *Canaan L. I. c. 18.* DICKINSONVM in *Delph. Phœniss. c. 10.* CHR. WORMIVM de *corrupt. Antiq. Hebr. L. I. c. 4.* B. MAYERVM in *Philo-
log. S. P. II. c. 5.* MVHLIVM in *Differt. de Orig. Ling. p. 85.* seq. & alios. II.) BACCHI cultus in vicinia Judææ obti-
nuit. Arabes enim coluisse Bacchum, HERODOTVS in *Tha-
lia*, ARRIANVS de *Exped. Alex. L. VII. c. 19.* & ORIGENES *contra Celsum L. V.* referunt: quo fortassis pertinet *Baccha* idolum Meccanum, de quo BOCHARTVS in *Phaleg p. 243.* Ab Arabibus Bacchi cultum ad Græcos transiisse, POCOCCIO in *Notis ad Specimen Histor. Arab. p. 107.* & DICKINSONO l. c. probabile videtur. *Thammuzum* a Zabiis cul-
tum esse, testatur MVHAMMEDES BEN ISAAC apud HOT-
TINGERVM in *Histor. Orient. p. 270. seq.* & in *Primit. Heidelb. p. 395.* De Bacchi cultu apud Tyrios videndus est ACHILLES TATIVS L. II. Phœnices adeo omnium

B 3

pri-

(z) Vt MORINO in *Diff. de Cognat. Lacedæm. & Hebr. p. 34.* BRAV-
NIO in *Select. S. L. IV. §. 57.* HYDRO ad *Perisfoli Itin. Mund. p. 46.*
VAN DER WAEYEN in *Var. S. p. 444.* WORMIO l. c. GÜRTLERO in *Orig.
Mund. L. I. c. 16. §. 29.* MAYERO in *Phil. S. P. II. p. 319. & 322.*
MVHLIO in *Diff. de Orig. Ling. p. 84.* DEVLINGIO in *Diff. de fletu
super Thammuz §. 22.*

primos Bacchi sacra instituisse, docet NATALIS COMES in *Mytholog.* L. V. c. 13. E Phœnice vero sacra illa a Cadmo Phœnicio primum in Græciam inducta esse, ex EVRIPIDIS *Bacchis* patet & pluribus demonstratum est a BOCHARTO in *Canaan* L. I. c. 18. Conf. HEINSII *Aristarch.* S. p. 710. MAYERI *Philol.* S. P. II. p. 320. seq. & MARSHAMI *Can. Chron.* p. 124. Quamvis aliter sentiant VOSSIUS de *Idolat.* L. I. c. 19. & 27. atque HUVETIUS in *Demonstr. Evang.* p. 128. 237. & 369. secuti auctoritatem HERODOTI L. II. c. 49. NONNI in *Dionysiac.* & DIODORI SIC. L. I. & III. qui Bacchi cultum per Cadmum ex Ægypto in Græciam allatum esse referunt. Contra Ægyptios Theologiam suam debere Phœnicibus, statuunt HYDIUS ad PERITSOLI *Itiner. Mund.* p. 46. & VAN DER WAEYEN in *Var. S.* p. 443. seq. Ab iisdem ergo Phœnicibus Judæos quoque superstitionem istam didicisse, vero admodum simile videtur. III.) Non plane de nihilo fuit fama de Bacchi apud Judæos cultu, inter gentiles adeo pervulgata & pluribus, licet falsis, adornata a PLVTARCHO in *Sympos.* L. IV. Quæst. 5. add. & TACITVS *Histor.* L. V.

Neque tamen hæc nostra *Thammuzi* per *Bacchum* explicatio cum illorum mente pugnat, qui vel *Adonin* vel *Osirin* intelligunt. *Adonin* enim & *Bacchum* eundem esse, jam dudum quidam apud PLVTARCHVM l. c. ex utriusque cultus similitudine collegerunt. Unde procul dubio Bacchi nomina *Adoneus* & *Edonius*. *Adonin* multa communia habere cum *Baccho*, observat HUVETIUS in *Demonstr. Evang.* Propos. IV. c. 3. §. 3.

Osirin

Osirin porro non alium esse atque Bacchum, ipsi
 Ægyptii apud DIODORVM SIC. L. IV. contendunt &
 pluribus PLVTARCHVS in *Iside & Osiride* ostendit. Idem
 tradunt EVSEBIVS de *Preparat. Evang.* L. III. & SVIDAS
 in "Οσιρις. Sic HERODOTVS in *Euterpe* de Osiride: Τὸν δὲ
 Διόνυσον εἶναι λέγασιν, & inferius: "Οσιρις δὲ ἐστὶ Διόνυσος κατ'
 Ἑλλάδα γλώσσαν, & EVSTATIIVS ad HOMERI *Iliad.* γ. 122.
 "Οσιρις Ἀγυπτίσι ὁ Διόνυσος: unde Bacchus a NONNO in *Dio-
 nyssiac.* L. IV. Ἀγύπτιος, & ab AVSONIO in *Epigram.* XXVIII.
 Ἀγύπτια "Οσιρις appellatur. (α) Bacchus enim fuit πολυώνυμος,
 ut diserte ab ORPHEO in *Hymn.* & a SOPHOCLE in *Antigon.*
 γ. 1231. vocatur. (β) Inde vero sequitur, ut nec Osiris
 & Adonis ab invicem differant. Amathusii proinde utrum-
 que nomen conjungebant, a quibus Ἀδωνίς "Οσιρις colebatur,
 teste

(α) Ex recentioribus idem affirmant CYPERVVS in *Harpocr.* p. 94. seq.
 HVETIVS l. c. GYRALDVS de *Diis Gent.* Synt. VIII. MONTACVTIVS
 in *Origin. Eccles.* T. II. p. 39. VOSSIIVS de *Idolol.* L. II. c. 10. &
 74. NATALIS COMES L. V. c. 13. DIETERICVS in *Antiq. Bibl.* ad
 Ezech. 8, 14. MARSHAMVS in *Can. Chron.* p. 125. GÜRTLERS in
Orig. Mund. L. I. c. 16. §. 31. seq. GODWINVS in *Mose & Aarone*
 L. IV. c. 2. §. 23. VAN DER WAERYEN l. c. p. 444. PFEIFFER in *Dub.*
Vex. ad Ezech. 8, 14. HYDIIVS ad PERITSOLI *Itin. Mund.* p. 46.
 ALBERTI in *Porta Ling. S.* ad h. n. SEGVINVS in *Select. Numism.*
 p. 157. seq. DOCHIFF. BASHVYSEN in *Diff. de Iside* P. II. §. 7. & 11. BVD-
 DEVS in *Histor. Eccles. V. T.* Tom. II. p. 702. ABEL in *Histor. Mo-
 narch.* L. I. c. 3. §. 7.

(β) Vid. OVIDII *Metamorph.* IV. 11. seq. & AVSONII *Epigram.* XXIX.
 & CONF. ALEXANDER ab ALEX. *Dier. Genit.* L. VI. c. 4. NATALIS CO-
 MES l. c. JVLIVS AVRELIIVS de *Cognom. Decr.* L. III. c. 5. DEMSTERSVS
 ad ROSINI *Antiq. Rom.* L. II. c. 11.

teste STEPHANO de *Urb.* in *Ἀναθῆς*. (γ) Certe uterque Phœnicus fuit, vid. BRAVNIUS in *Select. S. L. IV. §. 73.* & WORMIUS de *corrupt. Antiquit. Hebr. L. I. p. 142.* (δ) Osiridis sepulcrum penes se esse, Byblienses jactant apud LUCIANVM de *Dea Syra*. Septima dies mensis Tybi Ægyptiis dicebatur ἰσιδος *Isidos ex Φωβήος*, teste PLUTARCHO in *Isid. & Osir.* Thammuz ergo, Bacchus, Adonis, Osiris, unus idemque deus fuit.

Sub singulis autem nihil aliud latuit, quam sol, commune illud omnium fere gentium numen, ut videre est ex QRPHEI *Hymn.* EUSEBII *Præparat. Evang. L. III. c. 15.* & MACROBII *Saturnal. L. I. c. 20. 21. & 23.* add. CUPERVS in *Harpocr.* p. 87. seq. & FABRICIUS in *Bibliogr. Antiqu.* c. 8. §. 13. Adonin non alium esse quam solem, post MACROBIUM c. 21. ostenderunt VOSSIUS de *Idolol.* L. II. c. 4. HEINSIUS in *Aristarcho S.* p. 714. & WITSIUS in *Ægypt.* L. II. c. 2. §. 16. Sol enim ab Orientalibus sub nomine *Domini* (ε) colebatur, vid. *Celeb. SCHLICHTERI Decim.*

(γ) Conf. SELDENUS de *Dis Syr.* Synt. II. c. 11. VOSSIUS l. c. HVETIUS p. 103. & 208. MARSHAMUS in *Can. Chron.* p. 31. WITSIUS in *Ægypt.* L. II. c. 2. §. 15. JUVIENS in *Histor. Crit. Dogm. & Cult.* p. 684. seq. TRIGLANDIUS in *Conjectan. de Dodone* c. 1.

(δ) *Isiris* Phœnicus, frater Chna, memoratur SANCHVNIATHONI apud EUSEBIUM de *Præpar. Evang. L. II.*

(ε) Hebr. אָדוֹן, unde "Adonis. HESYCHIVS: "Αδωνις, δεσπότης ὑπὸ Φωβήων.

Decim. S. p. 146. & nostrum Onom. V. T. p. 591. Ofiris (S)
 apud Ægyptios similiter solem referebat, ut ex DIODORO
 SIC. L. I. PLUTARCHO & MACROBIO l. c. constat. Ofi-
 rin a quibusdam Σείριον cognominari, idem DIODORVS te-
 statur: est autem Σείριος sol, unde HESYCHIVS: Σείριος ὁ ἥλιος,
 pro quo apud SVIDAM: Σειρός ὁ ἥλιος. (η) Bacchus idem cum sole
 esse jam Veteribus creditus est. *Etymologus* in Διόνυσος: Παρὰ γὰρ
 Ἡλείοις ὁ αὐτὸς τῶ ἡλίῳ νομιζέται. VIRGILIVS *Georg. L. I.*

Vos o clarissima mundi
 Lumina! labentem cælo qui ducitis annum,
 Liber & alma Ceres --- Plura loca hanc in rem ex ARI-
 STIDE, DIODORO SICVLO, MACROBIO, OVIDIO, ARNO-
 BIO, EVSEBIO, CHRYSOSTOMO, SERVIO aliisque con-
 gessit CUPERVS in *Harpocrat.* p. 91. seq. Bacchi cum sole
 convenientiam ostendit Celeb. HEBENSTREIT in *Diff. de*
Bacchis §. 17. seq.

C

A Tham-

12

(S) Cum nomine *Ofiris* convenit *Æsar*, nomen Dei apud Hetruscos:
 hoc vero esse ab 𐤀𐤑𐤍, 𐤑𐤀𐤍 vel 𐤑𐤀𐤍, quod in Nominibus
 Propr. Chald. de sole adhibetur, in *Onom. V. T. p. 569.* nota-
 vimus.

(η) Vid. pluribus GYRALDVVS de *Diis Gentil.* Syntagm. VIII. p. 280.
 VOSSIYS l. c. c. 10. SELDENVS de *Diis Syr.* Synt. I. c. 4. HVETIVS
 p. 103.

(*) A Thammuzo illo nomen accepit mensis Hebræorum Thammuz, in quem solstitium æstivum incidit, Hebr. תמוז, & fletus ille muliebris de Thammuzo Ezech. 8, 14. (9) Festum itaque Thammuzi in solstitio illo celebrantes, nihil aliud indicare voluerunt, quam solis recessum, quem ut amissum lugebant. (i) Ægyptios luctum Osiridis inter alia instituisse, quod dies minor fiat nocte, quando scil. tenebræ crescunt lucisque superatur & tabescit vis, testis est PLVTARCHVS in *Iside & Osiride*. Idem latet sub fabula de

p. 103. KIRCHERVS in *Obelisc. Pamphyl.* L. III. c. 7. GOLIVS ad ALFERGAN. p. 18. JVRIEVS in *Histor. Crit. Dogm. & Cult.* p. 523. VAN DER WAËYEN in *Var. S.* p. 301.

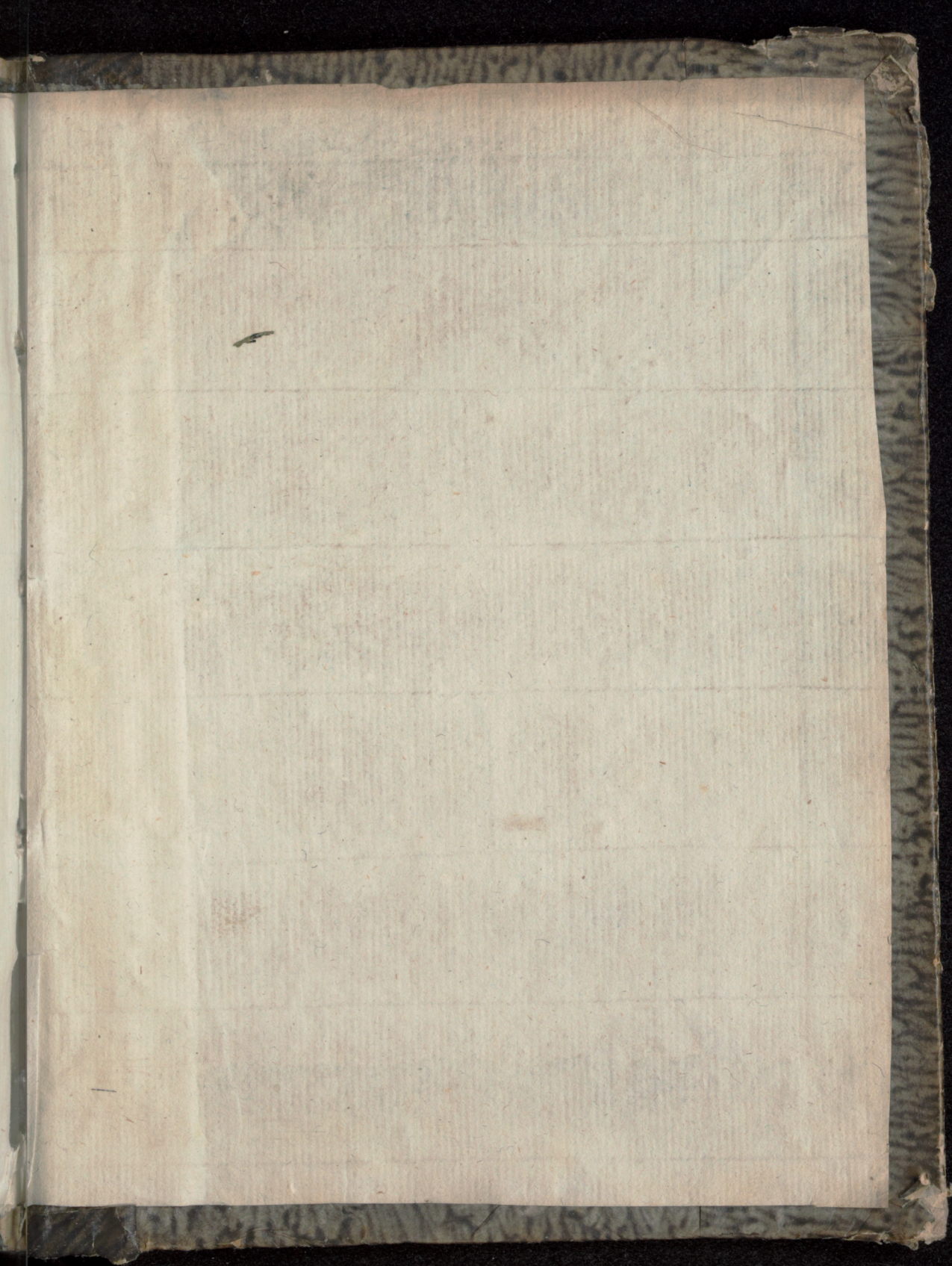
(9) Ægyptii tamen Osirin suum lugebant mense Athyr, qui in Novembre nostrum incidit, unde sacrorum Thammuzi & Osiridis diversitas colligi posset: vid. ergo, quæ responder SELDENVS l. c. Synt. II. c. 11.

(i) Qua de re HERONYMVS ad EZECH. 8, 14. NATALIS COMES L. V. c. 16. VRSINVS in *Quest. Bibl.* L. II. Quest. 15. SELDENVS l. c. SCHEDIVS de *Diis Germ.* p. 108. seq. VOSSIVS de *Idol.* L. II. c. 10. JVRIEVS l. c. P. IV. c. 7. HYDIVS ad PERITSOL. p. 46. GODWINVS in *Mof. & Aar.* L. IV. c. 2. §. 27. CUPERVS l. c. p. 106. seq. BRAVNIVS in *Select. S.* L. IV. §. 99. VITRINGA in *Jel.* 18, 1. WITSIVS in *Ægypt.* L. II. c. 2. §. 16. VAN DER WAËYEN in *Var. S.* p. 445. AMELIVS in *Erörterung der schwersten Schriftstellen N. Z. T. II.* p. 547.

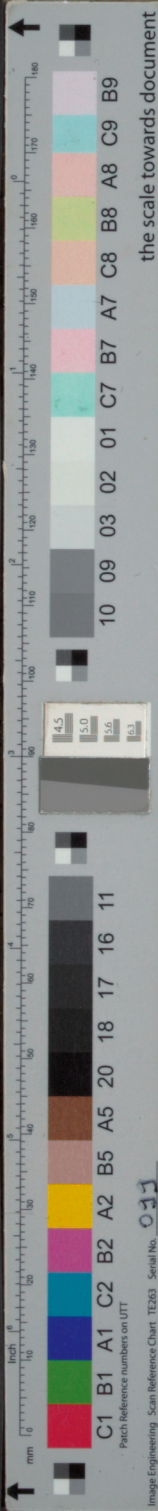
Adonide sex menses apud Proserpinam totidemque apud
Venerem commorante, de qua ORPHEVS *Hymn. in Adonid.*
PROCOPIVS in *Jes. 18.* Scholiastes THEOCRITI ad *Idyll. III.*
48. MACROBIVS *Saturnal. L. I. c. 21.* HYGIVS *Astron.*
Poët. L. II. c. 7. & NATALIS COMES l. c.

Atque hæc hæctenus de *Thammuzo*; cum occasio hujus
Commentationis significanda quoque sit. Singulari enim
Summi Numinis providentia, Potentissimi Porussæ Regis
jussu Superiorumque suffragiis, Professoris Histor. S. & An-
tiquit. in Illustri Gymnasio Regio in me collatum est munus:
cui auspicia more consueto atque solemnè paraturus, de *Iti-
nerariorum Orientalium Usu in Philologia S. Antiquitatibus
Biblicis & Historia Ecclesiastica* bono cum Deo verba fa-
cere constitui. Huic ergo Orationi, publice ex cathedra
Gymnasii nostri recitandæ, cum futurus dies XXIX. Maji
præstiturus sit, VIROS ILLVSTRES, EXCELLENTISSIMOS,
SUMME ET PLVRIMVM REVERENDOS, CONSVLTISSIMOS,
EXPERIENTISSIMOS, AMPLISSIMOS, OPTIMARVM LITE-
RARVM FAVTORES QVOSCVNQVE, NOBILISSIMOS deni-
que ACADEMIÆ CIVES, ut primordia muneris mei hono-
rifica sua præsentia illustriora reddant, observantissime
ac humanissime rogitò atque obtestor. P. P. Halæ
Magdeburg. XI. Calend. Jun. A. C.
M DCC XLIV.

(151)

synedrii, datis adhuc Sacerdotibusque stationariis quibusdam a
in tempore tandem fuit sopi-

Cap. 18. & 19. tot. qua unde hau-
adhuc nobis investigare haut licuit.

§. 19.

ula veteris pacti sacrificia, imo sin- *Mystica vi-*
& vestes, Aaron & totus Leviti. *tuum expli-*
spiraverunt sacramenta, ut recte *catio Ju-*
autoritate subnixus divi Pauli *dais usita-*
Custodia Templi, tot sanctioni- *ta.*
io ordinata, sua caruit ratione
imaque rei umbra fuit. Et ex-
fos Judæos, terræ licet, terre-
nis cogitationibus affixos, qui sic
cerimonias sacras, minutissimas
& rituum, locorum & tempo-
rationes, & Philo (c) est testis, &
historia: nisi quod suæ imagina-
ero magis, quam divinæ menti
Totum certe Tabernaculum, o-
asa typum continuisse & similitu-
rerum, satis pro sui acumine in-
Don Isaac Abarbenel, cujus sequen-

רחוק הוא שבאמין שלא היה בזה מסל
ורמו כלל לדבר אחר לפי שהיה על הארץ
ילדים קטנים זכר ונקבה והיו להם בנפשי
ממרח זמן כולם ושבעה נרחיה עליה וכן
מחזלים גביעים בעתורים וקרחים וכן
משוקדים
T 3